SZÖVEGES JELENTÉS
A TÁZLÁR-TEMPLOMHEGYEN VÉGZETT TERVÁSATÁS EREDMÉNYEIRŐL
(NKA A2021/N8073 pályázati adatlap azonosító)

2019. október 21 – 2019. október 25.

Ügyiratszám: BK-05/EPO/01493-10/2019.
Pályázati azonosító: NKA 207134/00369
Lelőhely azonosító: 35625
Lelőhely neve: Tázlár – Templomhegy, Pusztatemplom
A feltárást végző intézmény: Kiskunhalas Város Önkormányzatának Thorma János Múzeuma/Ásatárs Kft

2019-ben a Nemzeti Kulturális Alaphoz, a Thorma János Múzeummal együtt benyújtott pályázatunk az *„Árpád-kori és kun temető, valamint település feltárásának folytatása (tervásatás) Tázlár-Templomhegyen”* címmel támogatást nyert a feltárás folytatására. A kutatást az NKA A2021/N8073 pályázati adatlap azonosító szám alatt nyilvántartott engedélye alapján végeztük el 2019. október 21 és 2019. október 25. között, a 0181/102-103. hrsz-ú ingatlanokon, mely a tázlári önkormányzat tulajdona.

Előzmények:

A lelőhely a faluból kivezető, Soltvadkertre vezető műúttól közvetlenül É-ra, a Pedro-Boat holland hajógyártól közvetlenül Ny-ra terül el. A környék egyik legismertebb régészeti lelőhelye, melyet a nép nyelve, pontosan emlékezvén a régi időkre, Templomhegy néven őrzött meg. A terület régóta ismert és a környéken feltehetően az egyik legnagyobb régészeti lelőhely, de módszeres kutatások 2003 előtt még nem folytak itt. 2002-ben a nagy kiterjedésű homokdombon ipari parkot kívánt létesíteni a tázlári önkormányzat. Az ehhez kapcsolódó területrendezés során kerültek elő az első sírok. Ennek bejelentése nyomán 2003-2004-ben Gallina Zsolt vezetésével mintegy 5000 m²-t kutattak meg és 376 régészeti objektumot bontottak ki. A településobjektumok mellett a templom körüli temető 52 sírját, továbbá egy késő szarmata temető részletét és császárkori, ill. középkori település objektumait is feltárták ekkor.

2012-ben – az NKA-hoz benyújtott nyertes pályázatunk alapján – egy 9 m széles és 55 m hosszúságú Ny-K-i és egy arra merőlegesen húzott, 2 m széles É-D-i irányú szelvényben, mintegy 674 m²-en végeztünk feltárást. Összesen 219 településobjektum- és sírfolt, illetve a szántással megbolygatott emberi vázmaradvány került elő. Ezek közül 13 szarmata településobjektumot (9 gödör, két-két épület és árok), illetve az Árpád-korhoz köthető 13 gödröt, 4 árkot, 3 épületet, két cölöplyuk-sort, 130 temetkezést és a templom falának két szakaszát volt lehetőségünk feltárni.

2013-ban a 2012-ben részben feltárt Ny-K-i irányú szelvény É-i és ÉNy-i részén folytattuk a feltárást mintegy 183 m²-en, majd 2014-ben újabb 153 m²-t kutattunk meg. A területen 244 objektum került elő, amelyek közül 203 sír vagy sírmaradvány (ezek közül tízet foltként dokumentáltunk le), 14 gödör, 4 árokrészlet, egy ház, egy osszárium, egy oltáralapozás és 20 cölöphely volt. A korukat tekintve egy gödör leletnélküli, 5 gödör szarmata, egy újkori, a többi jelenség Árpád-kori és középkori(12-15. század) volt. A temetőrészlet és településobjektumok mellett feltártuk a templomokat is. Megfigyeléseink alapján az Árpád-kori patkóíves szentélyzáródású templomot (külső H.: 11,94 m, Szél.: 7,19 m) a késő középkor folyamán átépítették, méghozzá úgy, hogy a korábbi hajó minden oldala mellett ásták ki a későbbi templom alapozóárkait, a szentélyt pedig ÉK-i és ÉNy-i irányba

megnövelték (H.: 13,36 m, szél.: 8,81 m). Sírokat a templom közelében és a templom belső részében is feltártunk. Ez utóbbi térben jellegzetes kun temetkezések is felszínre kerültek. A késő középkori templom DDK-i, kiszedett alapozóárkában is találtunk temetkezéseket, ami arra utal, hogy a templom feltehető 16. századi pusztulása után is temetkeztek oda.

2016/2017-ben az NKA-hoz benyújtott nyertes pályázatunk során újabb két szelvényben, összesen 669 m²-en végeztünk feltárást. A munkálatok során 156 jelenség került elő, melyek közül 118 sír vagy vázrészlet, 27 gödör, 7 árok, 2 épület és 2 cölöphely volt. Korukat tekintve 9 szarmata, 18 ismeretlen korú, egy újkori, a többi középkori (12-15. század). A 118 sír- vagy vázrészlet (közülük 15-öt foltként dokumentáltunk le) közül 13 valószínűleg „miniosszáriumnak" tekinthető. Mindkét szelvényben tovább tudtuk követni a templomo(ka)t kerítő hármas árkot.

2017 májusában próbafeltárás keretén belül öt kisméretű, 2x4 méteres szelvényt nyitottunk meg a 181/96 és a 181/98 hrsz-ú ingatlanokon, a területre tervezett napkollektor-park telepítése miatt. A humuszolás összesen 49 m²-t érintett, mely során 3 objektum (egy-egy árok, épület (?) és gödör) került elő. Korukat tekintve egy szarmata, egy Árpád-kori és egy talán szarmata.

2017/2018-ban az NKA-hoz benyújtott újabb nyertes pályázatunknak köszönhetően további két szelvényben, összesen 325 m²-en végeztünk feltárást. Ekkor 83 középkori sírt, a külső kerítő árok újabb szakaszát, továbbá szarmata és Árpád-kori településobjektumokat (7 gödör, 11 cölöphely) és egy honfoglalás kori, talán magányosnak tekinthető, gazdag női temetkezést dokumentáltunk le.

A 2019. évi tervásatás eredményei:

A 2017/2018-ban megnyitott szelvényekhez igazodva újabb szelvényt nyitottunk meg, a jelenleg kamionos parkolót övező kerítéstől K-re. A szelvény kitűzésekor két szempontot tartottunk szem előtt, egyrészt pont illeszkedjen a korábban feltártakhoz, másrészt ezen a területen sejthető volt egy újabb honfoglalás kori sír az évekkel korábban végzett fémdetektoros vizsgálat eredménye alapján.

A megnyitott szelvény 141 m² alapterületű volt. Összesen 11 középkori objektumot, 4 cölöphelyet, 2 sírt, 2 árkot, 2 gödröt és egy épületet dokumentáltunk le. Ezzel a lelőhelyen feltárt jelenségek száma 1044-re nőtt. Megtaláltuk a templomot kerítő hármas árok külső (12. objektum) és középső (450. objektum) tagjának további szakaszait. A külső 150-210 cm széles árok folytatása illeszkedett a korábban feltárt árokszakasz É-i végéhez, aljában a templomból származó mészkőtömbök és egy emberi koponya feküdt. Az árok É-i szelvényfal alá nyúló részének betöltésében jól látszódott, hogy azt legalább egyszer megújították. A középső árok a külsőnél sokkal keskenyebb volt, betöltésében valószínűleg a tatárjárás pusztításának nyomai, égett, hamus, faszenes rétegként voltak megfigyelhetők. Ez az árok két sírt is vágott, ami jól tükrözi azt, hogy a templom körüli hármas kerítő árok nem a templomot kerítette, hanem védelmi funkcióval rendelkezett. A feltárás során újabb honfoglalás kori temetkezést nem találtunk, a feltárt jelenségek Árpád-koriak és 13-14. századiak voltak.

A feltárás végeztével a megnyitott szelvényt visszatemettük úgy, hogy a kibontott középső- és külső kerítő árok belső, azaz K-i oldalai mellett sáncot alakítottunk ki, az emlékhelyen már korábban épített és befüvesített sánc mintájára. Így lehetővé tettük azt, hogy az idén feltárt árkok és azok sáncainak valamikori befüvesítésével az emlékhely bővüljön.

A hagyományos ásatási dokumentáció mellett drónfotóztunk, melynek eredményeit a rekonstrukcióhoz és a rajzdigitalizáláshoz is felhasználtuk.

Megkezdődött az ásatási dokumentáció összeállítása, illetve az előkerült leletanyag tisztítása, restaurálása. A megtisztított, restaurált leletanyag a Thorma János Múzeumban (Kiskunhalas) kerül elhelyezésre.

A feltárás munkatársai: Gulyás Gyöngyi társrégész, Kurucz Máté és Móricz Róbert régész-technikusok. A geodéziai felmérést az Ásatárs Kft végezte el.

A feltárást támogatta a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága, a Thorma János Múzeum, Tázlár Önkormányzata és az Ásatárs Kft.

Kiskunhalas, 2020. február 13.

Gallina József Zsolt

ásatásvezető régész

FELTÁRÁSI NAPLÓ

Tázlár – Templomhegy, Pusztatemplom

2019. október 21 – 2019. október 25.

2019. október 21. (hétfő)
Időjárás: reggel kissé hűvös, majd fél 9-től napos, meleg idő, napközben 26-28 °C
Résztvevők: 2 régész (Gallina Zsolt, Gulyás Gyöngyi)
2 technikus (Kurucz Máté, Móricz Róbert)
1 kézi munkás
Munkagépek: kisteljesítményű univerzális JCB
Munkavégzés: 07:00-16:00

Reggel kijelöltük a lehumuszolandó szelvényt, amely a 2017-2018-ban megnyitott szelvényekhez igazodott, azok között helyezkedett el. A jelenlegi szelvény K-i széle a középső körárkos szelvény szélétől, a D-i széle a külső árok és a honfoglaló sír szelvényétől indult. A humuszolási mélység igen nagy, 80-90 cm mélyen kellett lemennünk, hogy a 12. árok É-i folytatását megtaláljuk. Jól látszódott a szelvényfalban a felső 20-30 cm vastag planírozási réteg. Az árok foltja szépen kirajzolódott, melynek bontását és dokumentálását ma el is végeztük. Az árok aljában két mészkőtömb mellett egy emberi koponyát is találtunk – ezek külön számot nem kaptak.
Kitakarítottuk a 12. árok eddigi feltárt szakaszait, melyet benőtt a gaz, ill. az árokszakasz belső oldalára halmozott földsáncot megigazítottuk, tömörítettük.

Bontás:
• megkezdve: 12. objektum
• befejezve:12. objektum

Dokumentáció:
• Fotó, metszet: 12. objektum
• Fotó, bontott: 12. objektum
• Rajz, metszet: 12. objektum
• Rajz, felszín: 12. objektum
• leírás: 12. objektum

2019. október 22. (kedd)
Időjárás: napos, meleg idő
Résztvevők: 1 régész (Gallina Zsolt)
2 technikus (Kurucz Máté, Móricz Róbert)
1 kézi munkás
Munkagépek: kisteljesítményű univerzális JCB
Munkavégzés: 07:00-16:00

Reggel folytattuk a humuszolást a 12. árok É-i szakaszától Ny-ra, egy kb. 2,5 x 9 métert kijelölve. A humuszolási mélység továbbra is 80-90 cm. A szelvényfalakat letakarítottuk, a felszínt végignyestük, de objektum ezen a részen nem mutatkozott. Kitakarítottuk a 450. árkot, a behullott földből pedig tovább építettük a tőle K-re található sáncot. Miután a gép

végzett a humuszolással, elegyengette a területet a templomtól Ny-ra eső szakaszon, az ebből kinyert földet pedig a legbelső árok K-i széléhez tolta sáncépítés céljából, továbbá feltöltötte az itt található nagyméretű gödröt a tegnap kitermelt föld segítségével.

Bontás:

• megkezdve: 450. objektum
• befejezve: 450. objektum

2019. október 23. (szerda)
Időjárás: napos, meleg idő
Résztvevők: 1 régész (Gallina Zsolt)
2 technikus (Kurucz Máté, Móricz Róbert)
Munkagépek: kisteljesítményű univerzális JCB
Munkavégzés: 07:00-16:00

Reggel tovább folytattuk a humuszolást a 450. árkot követve D-i irányba, a földet a K-i széléhez rakva a későbbi sáncépítés céljából. A foltja már nagyobb magasságban is jól látszódott, nem kellett a korábbi mélységet követnünk. Az árokhoz több objektum is kapcsolódott: 1036. gödör, 1039. cölöphely, 1040. és 1041. sírok. Továbbá az árkon kívül, attól K-re két további cölöphely is előkerült (1037. és 1038). Az É-i és a Ny-i szelvényfalban több objektumot is észrevettünk, magasan a szubhumuszban, a falak száradása miatt (a hétfői, illetve keddi munka során ezek nem voltak láthatóak).

Bontás:

• megkezdve: 1036–1041. objektum
• befejezve: 1036–1041. objektum

Dokumentáció:

• Fotó, metszet: 450., 1036–1041. objektum
• Fotó, bontott: 1037–1041. objektum
• Rajz, metszet: 450., 1037–1041. objektum
• Rajz, felszín: 1036–1041. objektum
• leírás: 1036–1041. objektum

2019. október 24. (csütörtök)
Időjárás: reggel hideg, majd 8-tól napos, meleg idő
Résztvevők: 2 régész (Gallina Zsolt, Gulyás Gyöngyi)
2 technikus (Kurucz Máté, Móricz Róbert)
2 kézi munkás
Munkagépek: -
Munkavégzés: 07:00-16:00

Folytattuk a 450. árok bontását és az eddig lehumuszolt terület nyesését, ill. az előző évben feltárt 12. árok takarítását. Kialakítottuk a 12. árok belső oldalához pakolt földhalom Ny-i részén a rézsűt, hogy ne hulljon vissza a föld. Ehhez hasonlóan a belső kerítő árok K-i, belső oldalára kipakolt földsánc oldalait és tetejét is megigazítottuk. A földmunka során előkerült mészköveket az emlékhelyként működő templomhoz hordtuk.
Elvégeztük a szelvény É-i és a Ny-i falának dokumentációs munkáját is.

Bontás:

• befejezve: 450. objektum

Dokumentáció:

• Fotó, metszet: 450. objektum
• Fotó, bontott: 450. objektum
• Rajz, metszet: 450., 1042–1044. objektum
• Rajz, felszín: 450., 1042–1044. objektum
• leírás: 450., 1042–1044. objektum

2019. október 25. (péntek)
Időjárás: napos, meleg idő
Résztvevők: 1 régész (Gallina Zsolt)
2 technikus (Kurucz Máté, Móricz Róbert)
2 kézi munkás
Munkagépek: kisteljesítményű univerzális JCB
Munkavégzés: 07:00-16:00

A reggeli órákban drónfelvételt készítettünk a megnyitott szelvényről és az emlékhely környezetéről. Bemértük rtk-val a jelenségeket és a szelvényt, majd megkezdődött a feltárt szelvények visszatemetése. Ezt úgy végeztük, hogy a feltárt árokszakaszokat nem temettük vissza, hanem a kotróval odatolt, odapakolt földeket az árok falának folytatásában rézsűsen alakítottuk ki. Ezt követően a kisgép elplanírozta a templomtól Ny-ra, 2017-ben nyitott szelvény felületét is, így egy sík területet alakítottunk ki.

2019. október 30.

Gallina József Zsolt
ásatásvezető régész

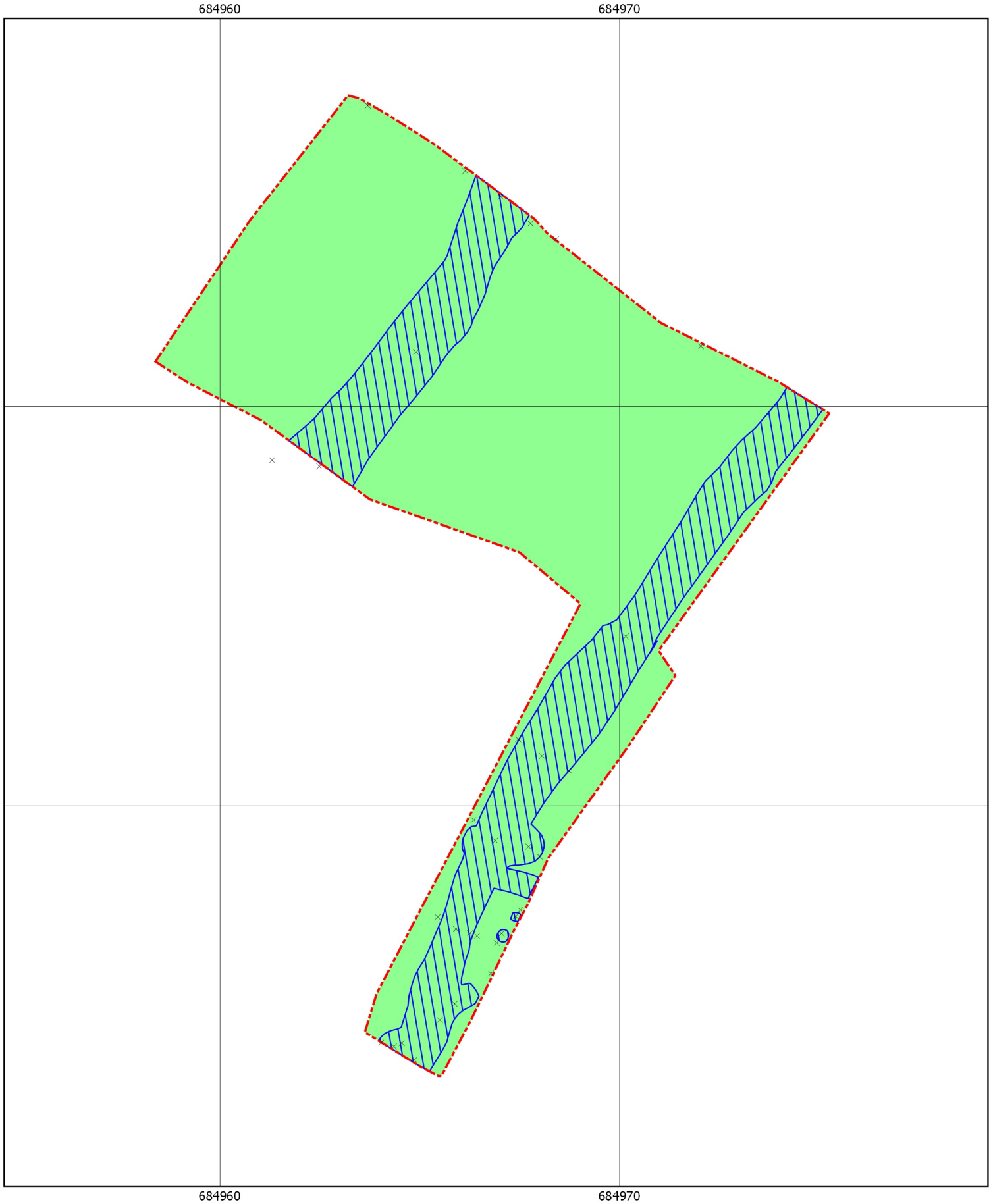

0 1 2 3 4 5 m

35625 Tázlár - Templomhegy, Pusztatemplom lelőhely

Feltárás ideje: 2019. okt. 21 – okt. 25.
Ásatásvezető: Gallina József Zsolt
Feltáró intézmény: Thorma János Múzeum, Ásatárs Kft.
Geodézia, térinformatika: Ásatárs Kft.

Jelmagyarázat

- humuszolt terület határa (141 m2)
- régészetileg fedett terület (10 m poligonon belül) (141 m2)
- objektumok feltárási területre eső területe (38 m2)
- mért pontok

M 1:125
Balti alapszint
EOV 36-341

TÁZLÁR – TEMPLOMHEGY, PUSZTATEMPLOM LELŐHELY

NKA A2021/N8073 pályázati adatlap azonosító, NKA azonosító: 207134/00369

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ – 2019.

Feltárás előtti állapot:

Feltárás utáni állapot:

Beszámoló a Tázlár – Templomhegy lelőhelyen, a 2019. évi tervásatás során előkerült leletek elsődleges leletfeldolgozásáról

(NKA A2021/N8073 pályázati adatlap azonosító, NKA azonosító: 207134/00369)

I. A leletanyag restaurálási jegyzőkönyve

Restaurálás időpontja: 2020. január 16 – 2020. március 14.
Restaurálta: Ásatárs Kft.

A leletanyag bemutatása:
A lelőhelyen 2019-ben kizárólag Árpád-kori leletanyag került elő, melyek az Árpád-kori/középkori templomo(ka)t kerítő árokból és a sírok bontása során került napvilágra. A korongolt, aprószemcsés homokkal soványított anyagú edénytöredékek között fazék- és bográcstöredékek voltak. Az előkerült edénytöredékek a 12-13. századra keltezhetők.
A leletanyagban a kerámia mellett kevés állat- és embercsont is volt.
A korábbi feltárások során előkerült, eddig még nem tisztított nagy mennyiségű ember- és állatcsont mosásának egy része is jelen projekt keretein belül történt meg. Ez a munka mintegy 60 emberi vázat és további 2 db M30-as rekesznyi állatcsontot érintett.

Tárgyak kezelés előtti állapota:
A feltáráson előkerült leletanyagot szakszerűen papírzacskóba és raschel zsákba csomagoltuk el. Minden csomagolási egység külső oldalán és a belső cetlijén is feltüntettük annak származási helyét, illetve a csomagolási egység sorszámát. Ezt a leletcsomagolási jegyzőkönyv tartalmazza.

1. Dokumentáció a nem fémanyag restaurálásához

Restaurálás menete:
Kerámia: A mosatlan anyagot többször lecserélt lágy vízben, körömkefe segítségével tisztítottuk meg, majd szobahőmérsékleten szárítottuk. Száradás után némely tárgyakon még látható volt az erősen rácementálódott földes szennyeződés, melyet mechanikusan, szikével távolítottuk el. Foszforsavas tisztításra nem volt szükség. Első lépésben a megtisztított, elcsomagolt leleteket sorba raktuk objektumszámok szerint. Összeillő, egy edényhez tartozó töredékeket nem találtunk.
Állat-, embercsontok: A leleteket lágy, többször lecserélt vízben mostuk meg, majd szobahőmérsékleten, 15 °C külső hőmérséklet alkalmával pedig szabad levegőn szárítottuk meg.

2. Tárolási javaslat
A tárgyak konzerválása ellenére a nem megfelelő tárolás újabb korróziós folyamatokat indíthat el. Ez főleg a fém tárgyakon jelentkezhet, de a kerámia tárgyak statikai jellemzői is romolhatnak, valamint az üveg tárgyakon újra elindulhat az „elüvegtelenedési" korróziós folyamat. Mindezek mellett figyelembe kell venni, hogy a kezelések során alkalmazott műgyanták-szerves anyagok, szintén érzékenyek lehetnek a nem megfelelő tárolásra.
Ezért szükséges figyelembe venni a raktárban illetve kiállításon való elhelyezéskor a következőket:

- hőmérséklet: max. 18-20 °C
- RH max. 30-40 %
- raktárban fénytől elzárva, kiállításon 60 W izzó, minimum 80 cm távolságról

- kiállításon a megvilágítási idő minimálisra csökkentésével, valamint az UV sugárzás kizárásával a konzerválás-restaurálás során alkalmazott szerves anyagok öregedése késleltethető
- raktározás savmentes papír dobozban, vagy hungarocell-mikecell dobozban

3. Csomagolás

A megtisztított és restaurált leletanyagot dupla papírzacskóba, illetve a nagyobb leletek (pl.: embercsontok) raschelzsákba csomagoltuk vissza. A leletanyagot típus szerint leválogatva helyeztük dobozba, amelyet felirattal láttunk el.

4. A régészeti tárgyak elhelyezése

A megtisztított és restaurált leletanyag a Thorma János Múzeumba (Kiskunhalas) kerül elhelyezésre.

II. Régészeti tárgyleltár előkészítése

A restaurált leletanyagot előkészítettük leltározásra, amely a következőket tartalmazza:

- a leletanyag típusonkénti leválogatása (pl.: kerámia, állatcsont, embercsont)
- a leletanyag kerámia anyagának selejtezése (selejtezési napló készítése)
- a leletek objektumszám szerinti növekvő sorrendbe történő rendezése
- a tárgyak és töredékek leletazonosítóval történő ellátása

Kecskemét, 2020. március 22.

Digitálisan aláírta: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal
DN: c=HU, l=Kecskemét, 2.5.4.97=VATHU-15789257-2-03, o=Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, serialNumber=DO20141128-1DO24, cn=Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal
Dátum: 2020.03.09 08:24:19 +01'00'

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal

BÁCS-KISKUN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ikt. szám: BK-05/EPO/00836-2/2020.
Ügyintéző: Mészáros Mónika
Telefon: 06 76 795 847
Hivatali kapu: KMETEPO
KRID azonosító: 659088385

Thorma János Múzeum
Gallina Zsolt
régész részére

Kiskunhalas
Köztársaság u. 2.
6400

Tisztelt Kutatásvezető Régész!

Igazolom, hogy a Nemzeti Kulturális Alap által a 2019. évben Tázlár – Templomhegy, Pusztatemplom ***Árpád-kori és kun temető, valamint település feltárásának folytatása (tervásatás)*** (pályázati adatlap azonosító szám: NKA A2021/N8073) címmel támogatott, kutatási program keretében végzett feltárásról készített előzetes jelentés, topográfiai térkép és lelőhely bejelentő adatlap beérkezett hivatalomhoz.

Kérem tájékoztatásom szíves figyelembe vételét.

Kecskemét, 2020. március 4.

Kovács Ernő kormánymegbízott
nevében és megbízásából

Varga Ákos
főosztályvezető

Erről értesül:
1. Címzett (elektronikus úton)
2. Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság Műtárgyfelügyeleti és Régészeti Főosztály (e-mailben: david.adam.hajdu@me.gov.hu)
3. Irattár

ÉPÍTÉSÜGYI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI FŐOSZTÁLY ÉPÍTÉSFELÜGYELETI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI OSZTÁLY
6000 Kecskemét Széchenyi krt. 12.
☎ 76/795-020, Fax: 76/998-649, E-mail: epitesugy.kecskemet@bacs.gov.hu
Hivatali kapu: KMETEPO; KRID azonosító: 659088385

TÁZLÁR – TEMPLOMHEGY RÉGÉSZETI LELŐHELY KARBANTARTÁSÁRA VONATKOZÓ NYILATKOZAT

Alulírott Bán Róbert, mint Tázlár Község polgármestere nyilatkozom, hogy a tulajdonunkban levő Tázlár–Templomhegy régészeti lelőhely utógondozására készített kezelési tervvel összhangban elvégezzük a szükséges karbantartásokat.

1. A templomok és a temető területét továbbra is kivonjuk a művelés alól.
2. Megtiltjuk és szankcionáljuk az illegális földelhordást a lelőhely teljes területén.
3. Megtiltjuk és szankcionáljuk az illegális kincskeresést a lelőhely teljes területén.
4. A 2014-ben kialakított emlékhely utógondozását vállaljuk.
5. Biztosítjuk az emlékhely gaztalanítását és tisztán tartását, továbbá óvjuk annak épségét.

Tázlár, 2020. március 12.

Tázlár Község Önkormányzata 1. Bács-Kiskun Megye

.....

Bán Róbert

Tázlár Község polgármestere

„ÁRPÁD-KORI ÉS KUN TEMETŐ, VALAMINT TELEPÜLÉS FELTÁRÁSÁNAK FOLYTATÁSA (TERVÁSATÁS) TÁZLÁR-TEMPLOMHEGYEN" C. PÁLYÁZAT RÉSZEKÉNT FELTÁRT RÉGÉSZETI LELŐHELY KARBANTARTÁSI TERVE

(NKA pályázati azonosító: 207134/00369, NKA A2021/N8073 pályázati adatlap azonosító)

A lelőhely Tázlár – Templomhegyen, a faluból kivezető soltvadkerti műút mellett északra, a holland hajógyártól közvetlenül nyugatra terül el. A 36-341 sz. 1:10000-es méretarányú térképlapon a 684,8-685,1 vízszintes és a 134,15-134,4 függőleges koordináták között helyezkedik el.
A lelőhely régóta ismert és a környéken feltehetően az egyik legnagyobb régészeti lelőhely. Eddig összesen 6.766 m² tártunk fel a lelőhelyből (2003., 2004., 2012-2014., 2016-2018., 2019). Ebből 20019-ben 141 m²-t kutattunk meg. A korábbi feltárások alkalmával lokalizáltuk a templomokat és a templom körüli temetőnek mintegy 25 %-át tártuk fel számos településobjektum mellett. 2014-ben műemléki helyet hoztunk létre a lelőhelyen, a feltárt templomokat és a külső kerítő árok feltárt részletét jelképesen rekonstruáltuk.
Kérésünkre a tulajdonos, Tázlár Község Önkormányzata a lelőhely templom körüli részét kivonta a művelés alól.
A munkálatok további folytatása több ok miatt is égetően fontos. A lelőhelyen található magaslatot – így az egykori templomot is – az intenzív szántóföldi művelés és a korábbi földmunkák elegyengették. A területen kincskeresés nyomaira is bukkantunk, illetve tudomásunkra jutott, hogy amatőr, de jól felszerel kincskereső csoport tevékenykedik a környéken. Mivel a lelőhely dombja a környék egyik legjobb minőségű fekete homokos humusza, ezért az illegális földelhordás – tiltás ellenére – gyakorinak tekinthető. A lelőhelyet az intenzív szélerózió is erősen pusztítja. A fent felsorolt okok együtt és külön-külön is a lelőhely régészeti korszakainak folyamatos pusztulását eredményezik. Véleményünk szerint a régészeti védettség sem oldaná meg, sajnos, teljesen a problémát, mivel nem vezetne a fent említett okok egyikének megszűnéséhez sem. A természetes és mesterséges pusztulást csak a folyamatos feltárás terelheti a kutatás medrébe.
Későbbi feltárásokkal, lehetőség szerint teljes mértékben, fel kívánjuk tárni az Árpád-kori– késő középkori templom közvetlen környezetét, továbbá bővíteni szeretnénk a 2014-ben létrehozott emlékhelyet.
A lelőhely teljes nagysága hatalmas terület, mintegy 150.000 m², amelyet szisztematikus terepbejárással állapítottunk meg 2012 őszén. Az Árpád-kori–késő középkori templom és területe ezen belül 8.000-9.000 m²-t tesz ki.

AZ UTÓGONDOZÁS KONKRÉT LÉPÉSEI 2030-IG:

1. A megnyitott szelvényekben a földet visszatemetjük a termőhumusz elhelyezésének befejező fázisával.
2. A középkori templomok és a temető teljes területét továbbra is kivonatjuk a művelés alól. A templom környékének védelmében az évek során az újabb és újabb feltárt szakaszokkal bővülő külső kerítő árkot nem temettük vissza, hanem befüvesítettük így egyszer talán teljesen visszaállíthatjuk a külső árok formáját, ezzel is védve a templom közvetlen környékét.
3. Megtiltatjuk és szankcionáltatjuk az illegális földelhordást a lelőhely teljes területén Tázlár Önkormányzatánál.
4. Megtiltatjuk és szankcionáltatjuk az illegális kincskeresést a lelőhely teljes területén. Felvesszük a kapcsolatot az illetékes Rendőrhatósággal ez ügyben.

Kiskunhalas, 2020. április 22.

.....
Szakál Aurél
múzeumigazgató

TELEKI JÁNOS MÚZEUM * 1 *